

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

IV. An elementa maneant actu formaliter in mixto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

PUNCTUM IV.

An elementa maneant actu formaliter in mixto.

1 Elementa manere in mixto non solum in potentia, & virtualiter ratione qualitaturn, sed formaliter secundum proprias istorum formas sensere ex antiquis Philosophis Anaxagoras, & Empedocles, insuper Stoici, quorum vestigiis insitit Auerroes, & Averroes apud Combr. lib. 1. de generat. cap. 1. q. 3. Sententiam hanc pugnantissimè defendunt quam plures Medici, illam ex recentioribus propugnant Peramatus lib. 1. de elementis, cap. 18. & Mercatus lib. de declaratione artis Medicæ, clas. 5. de element. art. 4.

2 Elementorum formas non manere formaliter in mixto defendunt Angelicus Doctor lib. 1. de generatione, c. 10. & q. 5. de potentia, art. 7. in corpore, & 2. contra gentes, cap. 56. & 1. p. q. 76. art. 4. Scotus in 2. dist. 15. quæst. unica. Vtrumque ducem omnes Theologi, atque Philosophi vtriusque scholæ sequuntur, quos citatos inuenies apud nostros Combr. supra, & apud P. Suarez in Metaph. disp. 15. sect. 10. à n. 51.

3 Ex Medicis eandem sententiam acutiores sequuti sunt, illam defendunt Vallesius lib. 1. Controu. Medic. cap. 1. Segarra lib. 1. de natura hominis, Commento 4. Thomas de Garuo in summa, tract. 1. cap. 1. Petrus García lib. 1. super Fen. disp. 7. c. 3. vbi latè probat hanc fuisse Galeni sententiam, dolendumque profecto, ait, Medicos aliquos testimonis, & rationibus iam ab aliis explicatis, & solutis, sibi oppositam sententiam persuasisse. Sententia hæc est omnino certa, & longè probabilior.

4 Quia tuta nulla, multæ supersunt viæ rei non verè defendende, idè in diuersas distracti sunt, qui defendunt elementorum formas in mixtis formaliter permanere: affirmant aliqui formas elementorum esse in diuersis partibus materiæ adeò exiguas, vt sensum subterfugiant, ita ex Medicis Vega lib. 1. methodi, cap. 1. Alij, qui affirmant in eadem parte materiæ esse omnes elementorum formas, in duplicem sententiam sunt diuisi. Quidam asserunt has formas non esse in materia secundum totam suam perfectionem, sed secundum aliquos remissionis gradus: ita Commentator comminiscetur. Alij dicebant, formas mixti non esse specialem aliquam formam, sed commixtionem formarum elementorum, quæ omnes simul mixtum constituunt. Sic sentit Aureolus in 2. dist. 15. vt ibidem testantur Capreolus & Gregorius. Alij formas secundum totam suam perfectionem in qualibet materiæ parte constituunt, asserunt tamen illis superaddi formam mixti, quæ vltimum totum substantiale completum absolute perfectum constituit: hic dicendi modus familiarior est recentibus Medicis.

5 Quomodoque sententia hæc defendatur ingentes patitur difficultates: in primis commentatoris sententia omnino est commentitia, quia formas elementorum substantiales sunt, nulla autem substantialis forma gradus habet intensiõis, & remissionis, omnis enim substantialis forma indiuisibilis est, & inextensibilis versus intensiõnem. Primum dicendi modum videlicet formas elementorum esse in diuersis materiæ partibus sic impugnatur: sunt plura tota mixta omnino homogenea secundum partes sui: ergo partes illæ habent idem temperamentum: ergo non datur vna pars gaudens forma ignis, alia forma aquæ, alia forma aëris, alia forma terræ, aliàs hæc omnes partes essent valde heterogeneæ, cum diuersas formas substantiales elementales specie distinctas includerent. Rursus secundum hunc dicendi modum forma mixti conseruatur in hac particula materiæ, cum hac elementi forma, & sine formis aliorum elementorum, verbigratia, cum forma ignis sine formis terræ, aquæ, & aëris, sed hæc pars formæ mixti est eiusdem rationis cum aliis: ergo sicuti hæc conseruatur habens tantum formam elementi ignis, sic reliquæ alia partes eodem modo conseruari poterunt. Idem argumentum conficio de alia particula, quæ conseruatur in alia materia cum forma terræ sine formis aliorum elementorum, ex qua argumentum conficio ad reliquas partes eiusdem formæ mixti, quæ cum eadem forma poterunt conseruari, & necessarii non erit concursus omnium elementorum ad constitutionem mixti, sed sufficit vnæ, vel alteram formam elementi reperiri ad cuiusque formam

mixti conseruandam. Vltimò contra hunc dicendi modum faciunt argumenta, quæ adducam postea petita ex repugnantia multiplicis formæ in eodem subiecto, quia licet iuxta illum non ponantur elementorum formæ in eadem parte subiecti, ponuntur tamen in eadem subiecti parte indiuisibiliter sumpta forma vnus elementi, & specialis mixti forma.

6 Eadem argumenta petita ex repugnantia multiplicis formæ in eadem materia impugnant modum dicendi Aureoli, iuxta quem mixti forma non est aliqua simplex entitas, sed aggregatio omnium formarum elementorum, quibus addenda sunt alia, quæ sententiam hanc esse valde absurdam manifestè ostendunt: in primis secundum hunc dicendi modum non poterunt mixta substantialiter differre, sed tantum magis, & minus, quia omnia mixta includerent eandem formas substantiales, v. g. quatuor formas elementorum. Adde neque secundum magis, & minus adhuc accidentaliter danda esse mixta diuersa. Quia substantiales elementorum formæ magis, & minus non recipiunt: ergo eo ipso, quod materiæ duplicis mixti haberent easdem in specie formas elementorum, in nullo possent differre, cum dici non possit has formas secundum diuersos gradus intensiõis, & remissionis in materiis reperiri. Dices differre accidentaliter ratione diuersorum accidentium. Contra: accidentia diuersa oriuntur ex diuersa substantiali forma, quæ est radix accidentium: ergo si formæ elementorum essent omnes eiusdem rationis absque vlla varietate substantiali, ex nullo capite posset peti accidentium diuersitas, potius ex formarum substantialium similitudine, & vniformitate, similitudo, & vni-formitas accidentium esset inferenda. Vbi enim est forma, quæ est principium accidentium, eiusdem omnino rationis, accidentia quæ ex forma oriuntur omnino eiusdem rationis esse necesse est. Deinde secundum hunc dicendi modum de medio tollitur generatio substantialis vnus mixti ex alio, quia cum omnium mixtorum forma substantialis eadem esset, non posset corrumpi forma huius mixti per aduentum formæ alius mixti. Rursus cum mixtum in elementum solueretur, nulla daretur substantialis generatio, sed tantum pura corruptio formarum elementorum, quia mixtum secundum hanc sententiam tantum differt ex eo, quod materia mixti habeat formas omnium elementorum, & materia elementi vnica tantum forma potitur: ergo vt materia mixti transeat à forma mixti ad formam elementi, non aliqua forma producenda est, sed tantum corumpendæ sunt formæ elementorum distinctorum ab illo, in quod mixtum dicitur resolui: includebat, v. g. mixtum formam ignis, aëris, aquæ, & terræ, vt resoluatur in aquam necessum non erit produci formam aquæ, quæ iam est in materia, sed corrumpi formas ignis, aëris, & terræ. Vltimò absurdissimum est dicere viuientia non habere specialem aliquam formam, sed tantum aggregationem formarum elementalium principium esse vitalium actionum, infertur enim elementa viuere, quod nemo non nimis amens dicere audebit, neque aliquis non malè sentiens in rebus fidei diuinæ poterit sic in homine philosophari, quia mixtorum numero continetur.

7 Contra vltimum dicendi modum, quo in eadem indiuisibili materia constituuntur elementorum formæ, cum mixti forma superaddita, & contra omnes modos, qui in eadem materia duplicem formam constituunt, procedunt argumenta, quæ iam subiicio.

8 Primum est, quod sufficiens esset ad rem conuincendam, etiam si alia fortiora non suppetere: Hæc formarum multiplicatio necessaria non est, sed omnino superflua, & impertinens: ergo ponenda non est. Antecedens probatur: specialis forma mixti seclusis aliis elementorum formis, sufficiens est ad actuandam materiam, & ad constituendum mixtum constans temperamento quatuor qualitaturn: ergo elementorum formæ necessariae sunt in materia, quam actuat mixti forma. Confirmatur, si propter aliquam rationem necessariae essent elementorum formæ in mixto, maximè vt essent principium primarum qualitaturn, quibus eget quodlibet mixtum. Sed hæc qualitates possunt provenire, & de facto proveniunt à forma mixti: ergo ex hoc capite elementorum formæ necessariae non sunt. Minorem probatur: omnia mixta secundum sententiam, quam impugnamus, habent in se omnium elementorum formas, & tamen in hoc plus viget calor, & in illo frigiditas, in alio siccitas, & humiditas in alio: ergo excessus ille huius

si 4 qualitaturn

qualitatis præ omnibus aliis in hoc mixto speciali non provenit ex formis elementorum, siquidem hæc æquæ afficiunt omnia mixta, sed ex speciali forma mixti: ergo sicuti ab hac forma mixti provenit hic excessus huius qualitatis præ aliis, poterit tota qualitas secundum se procedere: ergo qualitas innata huic mixto non arguit in illo formam elementi, quam in summo gradu qualitas illa comitatur, sed in gradu non summo communem reliquis mixtis & in illis sine forma elementi reperiri potest, sicuti calor ab extrinseco productus reperitur in aqua, in qua non est forma ignis, quam calor summè intensus comitatur. Eandem rationem magis confirmabunt solutiones argumentorum, quibus Medici probare intendunt formas elementorum in mixtis reperiri.

IO Secundò contra eandem sententiam argumentor sic: forma mixti supponit formas substantiales elementorum: ergo supponit iam materiam substantialiter actuatam: ergo forma mixti non constituit cum materia vnum per se, sed vnum per accidens, & mixtum non est constitutum vnum per se, sed vnum per accidens constans ex formis elementorum, & ex forma mixti. Probo consequentiam: Quod advenit toti iam constituto, seu materię iam substantialiter actuatæ non potest cum materia vnum per se constituere, sed vnum per accidens, quia forma cõstituens vnum per se materiam actuat, & totum constituit, ac proinde non potest ipsa supponere antecederet ad ipsam, quod ipsamet debet præstare: sed forma mixti supponit materiam actuatam formas, seu formis elementorum: ergo non potest illam primo substantialiter actuare, & cum illa totum per se constituere.

II Respondet Mercatus formas elementorum actuare materiam illam disponendo ad formam mixti, quia sunt actus materiales, potentiales, & subordinati respectu formæ mixti, ad quam disponunt, quippe talis naturæ est informatio, & actus elementorum, ut habeat rationem actus respectu materię, comparetur tamen ut potentia ad formam substantialem advenientem, quæ dat esse specificum, & ob id mixtum vnum dicitur, & illius forma, advenit enim in potentia ad illam, quia actus elementorum se habet veluti potentia, & dispositio ad formam mixti. Multa hic involuntur, quæ longam ferrent impugnationem ni brevissima omnia spectarentur correntia. In primis formam substantialem dari subordinatam alijs formæ substantiales, ad quem disponat, involuit manifestam repugnantiam, est enim contra conceptum substantię esse dispositionem ad formam substantialem, quia dispositio est propter illud, ad quod disponit & non propter se ipsam; de conceptu autem substantię est intendi propter se, & non propter aliud, & hanc rationem dixi Controuersi. 3. Physic. Punct. 2. §. 4. repugnare in eodem subiecto duplicem formam substantialem, quarum una alteri sit subordinata. Secundò manifestam involuit implicationem formas elementorum esse actus respectu materię, & comparari per modum potentię ad formam mixti, quia formæ elementorum non possunt comparari tanquam potentia, quæ in se sit actuanda respectu formæ mixti, quia forma mixti non actuatur, aut informat formas elementorum, sed materiam in qua sunt hæc formæ, si cum forma mixti coniunguntur, sed tantum dici possunt potentia ad formam mixti, quatenus reliquunt in potentia materiam, ut actuatur mixti forma, sed eo ipso quod actuatur materiam non illam relinquunt in potentia ad aliam formam, quia materia per hanc formam semel actuata non potest in sensu composito per aliam actuari: ergo implicat formas elementorum actuare materiam, & illam relinquere in potentia ad aliam formam. Rursus efficaciter probo materiam eo ipso quod actuatur formis elementorum actuari illis tanquam vltimo actu, & non tanquam dispositione ad aliam mixti formam recipiendam. Forma ignis seiuncta ab alijs formis, materię vnita constituit compositum substantiale, videlicet ignem vltimò constitutum, & completum, & vndique perfectum, atque adequatum: ergo etiam si simul cum illa formæ aliæ eandem materiam informant, idem constituet compositum, eodemque modo perfectè adequatum, & completum: ergo constitutum illud ex materia, & forma ignis non ordinabitur tanquam materia, & potentia ad formam mixti, cum qua totum adequatum constituitur, quia nullum totum adequatum ordinatur ad componendum aliud cum alia forma superaddita, est enim contra rationem adequati

ordinari ad aliud componendum. Respondet Mercatus formam ignis, & cuiusvis elementi constituit totum completum, & vndique adequatum, quando non est alia forma nobilior, quæ totum constituat, secus quando illi adiungitur forma alia perfectior, tunc enim non constituit compositum forma elementi, quæ ignobilior est, sed nobilior alia, quia omne totum constituitur per formam vltimam, & nobiliorem. Hinc in mixto non constituitur totum per formas elementorum, sed per speciem mixti formam, quæ est omnium perfectior, atque nobilior tribuens toti composito esse specificum. Solutio hæc facilius refellitur, quam refertur. Forma ignis vnita materię siue eidem materię adiungatur alia forma siue non, semper est eadem: ergo semper constituit idem compositum, quod nihil est aliud quam materia, forma, & vni: ergo si quando est in materia sine alijs formis, constituit compositum absolutè perfectum, & vndique adequatum, idem constituit etiam si eidem materię forma alia adiungatur, quæ si ex se sufficiens sit compositum constituere, constituet aliud communicans in materia cum composito, quod alia forma constituit, & ab illo distinctum secundum formam à qua differentialis essentię ratio desumitur. Ex his inferitur quod si eandem materiam formæ elementales, & specialis forma mixti afficerent, essent plura composita, & verè materia illa componeret quodlibet elementum, & absolutè verum esset dicere: hoc est ignis, & hoc est aer, &c. & æquè bene verificaretur quælibet propositio, ac verificatur modò de simplici elemento seorsim sumpto.

Convincit etiam non posse in eandem materiam elementorum formas coire manifesta pugna, quam perpetuo inter se gerunt elementa, cum enim qualitates habeant inter se contrarias medijs quibus mutuo se impugnant, quodlibet intendit aliud destruere, illudque in propriam naturam convertere. Quod si elementales formæ possent in eodem subiecto componi, quorum vnum elementum alterius formam destrueret, cum posset propriam formam in illius materiam introducere, & materia illam admitteret propriam retentam, & harum formarum communicatio mutuo fieret; si enim congrederentur ignis, & aqua, ignis in materia aquæ formam ignis produceret, cui non resisteret forma aquæ, quæ compossibilis fingitur secundum sententiam, quam impugno, cum formæ ignis, viresque rependeret aquæ, quæ eodem modo propriam formam produceret in materia ignis, in qua amico sedere cum ignis formæ coniungeretur. Dices formas inter se pugnare ratione qualitatum, quas secum afferunt. Hoc ego non nego, sed intendo idem dicendum esse in mixto, in quo formæ elementales reperiri non poterunt, ratione qualitatum, quas secum afferunt, quarum, qualitates cuiuslibet elementalis formæ impossibiles sunt cum qualitatibus aliarum formarum elementarium, & specialis formæ mixti. Dices in mixto mutuo has qualitates attemperari aduentu contrariarum, & aduentu formæ quæ exigit qualitates contrarias illis, quas alia forma exposcit. Ex hac solutione vires resumit mea argumentatio; in mixto attemperantur qualitates, ita ut sint in gradibus remissis, etiam si formæ illas in gradibus intensis exposcebant: ergo eodem modo poterunt attemperari in materia, in qua formæ duorum elementorum conueniunt. Mixto hanc attemperationem fictitiam esse, nunquam enim ignis existit cum maiori intensione frigiditatis aduerti, quam innati caloris, quod contingeret in omnibus mixtis quæ frigiditate præminent, si elementalem ignis formam continerent, sic etiam contingeret in formis elementorum omnium, quod alienum est ab omni veritate, formæ enim quæ secum afferunt qualitates impossibiles, impossibiles sunt in se ipsis, & ex impossibilitate qualitatum rectè inferimus impossibilitatem formarum substantiarum, quæ sunt harum qualitatum radices. Mixto alia plura, quæ contra hanc sententiam possem adducere, ne in re omni fundamento destituta longiore, quam par est disputationem instituiam.

Præcipuum fundamentum, quo Medici mouentur ad afferendum elementa manere formaliter in mixto petunt est ex autoritate Aristotelis, & Galeni. De Galeni autoritate Philosophus non medicus multum non curabit, verum Vallesius, & Garcia, quibus per otium datum est Galenum consulere, multis contendunt ab hac mente longè fuisse Galenum, iam de mente nostri Philosophi probant Cõnimbricens. suprà artic. 3. numer. 1. eam fuisse,

fuisse, formas elementorum non manere formaliter in mixtis, sed corrupti formam cuiusque elementi ad introductionem formæ mixti. Idem late ostendit Petrus Garcia cap. 3. citato, ubi rectè explicat nonnulla testimonia, quæ pro opposita sententia Mercatus, & alij adduxere. Verumtamen elementa aliquo modo in mixto contineri negandum non est, id enim fert communis loquendi modus Philosopho satis familiaris, qui cum elementum definiunt dixit manere in mixto actu, aut potentia, idem necessum est explicare quomodo elementa dicantur permanere in mixto, ut ex modo quo hæc loquutio intelligatur, explicacionem accipiamus testimonia Philosophi, quibus opposita sententia suaderi intenditur. Sentio elementa dici virtualiter in mixtis manere, quia in his remanent illorum virtutes, hoc est qualitates primæ, quæ sunt virtutes elementorum, illæ enim qualitates, quæ summè intense in elementis reperiuntur, in quolibet mixto in gradibus remissis reperiuntur. Sic explicat Angelicus Doctor existentiam elementorum in mixto 1. part. question. 56. artic. 14. ad 4. ubi hæc habet: *Et ideo dicendum est secundum Philosophum in 1. de generat. quod formæ elementorum manent in mixto, non actu, sed virtute: manent enim qualitates propriæ elementorum licet remissæ, in quibus est virtus formarum elementorum.*

Arguunt secundo Medici: quando perit mixtum resoluitur in quatuor elementa: ergo elementa formaliter in mixto continentur; consequentia videtur efficax, quia nihil potest resolui in illa, quæ formaliter non includitur, totum enim resoluitur in partes, quibus constat, & quodlibet ens in illa, quæ in se continet. Antecedens probatur: Quando comburitur lignum adest ignis, & adest aqua, nempe humor ille aquosus, quo lignum quasi sudare conspiciamus, adest terra, videlicet cinis, & non deest aer, qui in fumo conspiciuntur; ergo in resolutione mixti dissoluntur quatuor elementa, quæ in illo erant quasi inoluta, & cooperta formâ mixti. Nihil contra nostram sententiam concluderetur, etiam si corruptionem cuiusque mixti comitarentur quatuor elementa, in quæ resoluti diceretur, quia facile dici potest elementa tunc generari. & prius tempore non præcessisse, dum forma mixti permanebat, quia corruptio mixti non contingit sine noua aliqua generatione, cum agens naturale per se corruptionem non intendat, sed generationem. Ex hoc principio rationem conficio, quia non solum satisfacio prædicto argumento, verum etiam oppositam sententiam impugno. Quando corruptitur forma mixti: verbi gratia, lignum, resoluitur in quatuor elementa, ut in obiectione traditur, & nulla alia forma distincta à formis elementorum succedit formæ mixti corruptæ; ergo formæ elementorum producuntur in illo instanti, in quo corruptitur forma mixti, quia nunquam contingit corruptio formæ sine noua alius productione, cum autem nulla appareat forma, quæ producatur cum corruptitur mixti forma secundum doctrinam, quam obiectione continet, necessum est aliquam elementalem formam produci, quod signum est non præcessisse in mixto, quia si antea præcessisset, non modo primo produceretur. Secundo forma mixti corruptitur ex vi formæ existentis in materia, quam informabat, in eodem instanti, in quo illa definit esse, sed secundum hunc dicendi modum in materia mixti tantum reperiuntur formæ elementorum in instanti, in quo forma mixti corruptitur: ergo forma mixti impossibilis est cum formis elementorum; ergo non potuit habere cum illis materiam communem, dum existebat, quam si habuisset, nunquam expelleretur à materia ex vi illarum, non enim potest forma expelli in hoc instanti à materia ex vi alterius formæ, cum qua tempore precedenti in eadem materia fuerat commorata. Ad illud quod dicitur deberi contineri in toto illa, in quæ resoluitur, Respondeo: resolutionem posse fieri præcisè per separationem extremorum, in quæ fit, vel per productionem illorum: cum fit præcisè per separationem, necessum est præcessisse extrema, in quæ fit resolutio, quando verò fit per productionem illorum, necessum non est extrema præcessisse in toto, seu in ente, quod resoluitur.

Secundo Respondeo in combustionem ligni, & sic in corruptione omnium mixtorum, non reperiunt resolutionem in quatuor elementa factam, quia substantia aquosa, quam ignis per extrema ligni extrahit, aqua non est, sicut non est aqua humor ille, qui virtute ignis ex floribus, herbisque artificiosè exprimitur, sed est humor quo arbor nutreba-

tur, vel quod verius iudico, est sudor arboris, seu resina, aliûve resinaceus humor, qui in ligno includebatur, vel forsitan, ut alij volunt erit aqua, quæ in poris lignis illiusve foraminibus erat detenta, postquam pluiarum vi intra ligni foramina penetrauerat. Cinis non est terra elementum, sed substantia terra valde similis, seu partes ligni, quæ virtute ignis corruptioni non potuerunt resistere. Similiter fumus aer non est, sed substantia alia aeri valde similis, vel ligni particula, quæ præ nimia humiditate non potuerunt resistere concoqui, & in substantiam perfectam ignis conuerti, seu in flammam accendi, si substantiæ sunt magis fumosæ, quod magis humida; & illæ, quæ sunt nimis siccae veluti carbo, parum, aut nihil fumi excitant.

Agunt tertio Medici: Mixto est elementorum vni; ergo in mixto reperiuntur elementa vni. Rursus in mixto reperiuntur qualitates elementorum; ergo reperiuntur elementorum formæ, quia qualitates elementorum nunquam non proprias eorumdem formas comitantur. Deinde si elementa dicuntur contineri in mixtis ex eo tantum, quod in his illorum qualitates contineantur, vnum elementum in alio contineri dicitur, quia vnum elementum continet saltem in gradu remisso qualitatem, quam aliud continet in gradu summè intenso. Vt in congressu elementorum, vel neutrum vincit, & sic illo quodlibet propriam retinet naturam, & mixti generatio non fiet, vel vincit vnum, quod si fiat, hoc vincens in propriam naturam alia elementa conuertet, & sic non continget mixti generatio; vel omnia vincunt elementa, & sic omnia propriam formam producent in materia, & fiet mixtum includens omnium elementorum formas. Respondeo, *Ad primum*, elementa vni in mixto non formaliter ratione formarum, sed virtualiter ratione qualitatum, quia omnes qualitates quatuor elementorum in vnum mixtum conflunt, eadem enim ratione, qua dicuntur elementa esse in mixto, dicuntur vni in illo, vel vni dicuntur, quia illorum materies, quæ diuise erant in elementis, vniuntur in mixto, & vnam materiam efficiunt, eadem enim ratione, qua dicuntur elementa permanere in mixto, in illo vni dicuntur, ut Puncto præcedenti dicebam. *Ad secundum* dico qualitates elementorum comitari proprias elementorum formas in illa intentione, quam in eisdem qualitatibus exigunt elementales formæ, in remissiori autem communes esse quibusvis compositis. *Ad tertium* dico nullum elementum dici esse in alio, quia nullum continet omnes qualitates, quas continet aliud. *Ad vltimum* dico in congressu elementorum nullum absolute vincere, sed vinci omnia, quia corruptis omnium formis tertia alia ab omnibus distincta ex illorum assurgit congressu.

PUNCTUM V.

De primis qualitatibus.

PRIMÆ qualitates dicuntur, quæ neque ex aliis, neque ex se mutuo fiunt, sed ex ipsis oriuntur ceteræ, quæ definitio tantum potest comprehendere calorem, frigiditatem, humiditatem, & siccitatem, & his omnibus competere, si dantur certum est: competit definitio his qualitatibus, quia illarum nulla fit ex aliis qualitatibus, hoc est quia nulla resultat ex commixtione aliarum qualitatum, hoc enim sonat fieri ex aliis, non verò non produci ab alia, vel ab aliis qualitatibus, lux enim caloris est productiva iuxta vulgarem sententiam, nihilominus calor qualitas prima dicitur, quia non fit ex temperatura aliarum qualitatum neque primarum, neque secundarum, & sic frigiditas, humiditas, & siccitas. Insuper ex harum qualitatum commixtione fiunt omnes qualitates, quæ fiunt ex aliquarum attemperatione, color enim, & sapor, & alia huiusmodi qualitates resultant ex attemperatione, tum caloris, & frigiditatis, tum humiditatis, & siccitatis inter se, ita ut entitates in quibus hæc qualitas magis eminet, hic color magis cluceat, sic nimis calida nimia afficiuntur nigredine. Consistit ergo ratio primæ qualitatis in his duobus, videlicet in eo quod qualitates, quæ primæ dicuntur non fiant ex aliarum attemperatione, & in eo quod reliquæ qualitates ex ipsarum temperie resultent. Sic lux prima non dicitur qualitas, quia licet non fiat